

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЪР НА ТРАНСПОРТА И СЪОБЩЕНИЯТА

28.2.2024 г.

X 08-00-89/28.02.2024 г.

Per. №

ДО

Г-Н ИВАН ДИМИТРОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА СЪОБЩЕНИЯТА

Относно: Реализиране на инвестиция „Широкомащабно разгръщане на цифрова инфраструктура на територията на България“ от Националния план за възстановяване и устойчивост

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ДИМИТРОВ,

Ширококоленовият достъп се припознава от Европейската комисия като един от основните инструменти за подобряване на икономическото и социално благосъстояние на населението. Цифровото общество и цифровите технологии носят със себе си нови начини за учене, забавление, работа, проучване и изпълнение на амбициите. Те също така носят нови свободи и права и дават възможност на гражданите на Европейския съюз (ЕС) да достигнат отвъд физическите общности, географските места и социалните позиции. Ширококоленовият достъп до интернет представлява основен елемент на цифровата трансформация. Недискриминационният, достъпен, безопасен и ефективен достъп до интернет трябва да бъде осигурен като услуга в обществен интерес, за да може всеки да участва в икономическия и обществен живот. Без висококачествена и устойчива цифрова инфраструктура, не само ефективното използване на цифрови услуги е ограничено или затруднено значително, но и използването и развитието на технологиите и различните иновационни решения.

Съгласно Доклада за цифровото десетилетие за 2023 г., България е постигнала много голям напредък в областта на фиксираната ширококоленова свързаност. Връзките с оптични линии до отделните жилища (FTTP) са се подобрили значително дори в сравнение с резултатите от 2022 г. (от 81% на 86%), които вече бяха по-високи от средните за ЕС 56%. Започнато е активно внедряване на мобилни 5G мрежи, а покритието през 2022 г. се е увеличило до 67%. Като заключение ЕК препоръчва България да ускори усилията си по отношение на инфраструктурата за свързаност, по-специално като предприеме мерки за стимулиране на използването на гигабитова свързаност и ускоряване на внедряването на 5G.

През програмен период 2007-2013 г. по Оперативна програма „Регионално развитие“ бе реализиран проект „Развитие на високоскоростен ширококоленов достъп в България посредством изграждането на критична, защитена, сигурна и надеждна обществена ИКТ инфраструктура“, изпълнен от Изпълнителна агенция „Електронни съобщителни мрежи и информационни системи“ (предшественик на Държавна агенция

„Електронно управление“ (ДА ЕУ). С проектът бе осигурена защитена, сигурна и надеждна инфраструктура за ширококолов достъп от следващо поколение за нуждите на електронното управление и създаде предпоставки за развитие на ширококоловите услуги за гражданите и бизнеса в икономически изостанали и отдалечени райони на страната. Обществената ИКТ инфраструктура, изградена по проекта бе предоставена по реда на Закона за обществените поръчки (ЗОП) на частен оператор, който има задължение да поддържа инфраструктурата и да предоставя достъп срещу справедливи, прозрачни условия на всеки заинтересован оператор, който би желал да използва тази инфраструктура, за да предоставя услуги с по-добри параметри на своите клиенти. С цел да се запази конкуренцията в засегнатите райони, поддържащото мрежата дружество няма право да предоставя услуги на дребно.

За програмен период 2014-2020 г. по Програмата за развитие на селските райони бяха предвидени 60 млн. лв. за свързване към Единната електронна съобщителна мрежа (ЕЕСМ) на държавната администрация на общинските центрове, които попадат в т. нар. „бели или сиви зони“, съгласно „Насоки на Общността за прилагане на правилата за държавна помощ във връзка с бързото разгръщане на ширококолови мрежи“ (Насоките). Съгласно утвърдените условия за кандидатстване, крайният срок за подаване на проектни предложения бе 4.10.2019 г., а Държавна агенция „Електронно управление“ бе определена за единствен допустим кандидат по процедурата. Проектът бе насочен към осигуряване на свързаност на максимален брой общински центрове към държавната опорна мрежа за подобряването, представянето и използването на електронни услуги за гражданите и бизнеса. Безвъзмездната финансова помощ по обявената процедура подлежеше на нотификация пред Европейската комисия съгласно чл. 108, т. 3 от Договора за функциониране на Европейския съюз. Приоритетното изграждане на пасивна ширококолова инфраструктура и внедряване на мерки за достъп до решения чрез ширококолова инфраструктура в слабо населени и селски райони е от изключителна важност за подобряване на покритието в населени места, разположени в периферни, слабо населени и селски райони. С дейностите по проекта се целеше стимулиране на разгръщането на нови и надграждането на съществуващи мрежи, за да се гарантира достъпа до инфраструктура, осигуряваща ултра високи скорости и използване на цифрови технологии с гарантирана висока степен на сигурност, като ключов фактор за реализацията на цифровата трансформация.

Изграждането на свръх бърза ширококолова инфраструктура в рамките на подмярка 7.3. „Ширококолова инфраструктура, включително нейното създаване, подобрене и разширяване, пасивна ширококолова инфраструктура и мерки за достъп до решения чрез ширококолова инфраструктура и електронно правителство“ целеше подпомогане разполагането на високоскоростни ширококолови мрежи, способни да гарантират скорост на достъп до ширококолов интернет от поне 100 Mbps, с възможност за надграждане до 1 Gbps в „бели зони“ на територията на селските райони в България. Интервенцията следваше да навлезе в 59 строго дефинирани общини, които отговарят на критериите на Насоките на Европейския съюз относно прилагането на правилата за държавна помощ във връзка с бързото разполагане на ширококолови мрежи.

По подмярката следваше да се реализират дейности по изграждане на нови, оптични, кабелни линии за разширение на вече изградена публична ширококолова мрежа за пренос на данни и услуги за достъп до интернет. Помощта бе концентрирана към осигуряване на високоскоростен достъп в така наречените „бели зони“, където понастоящем няма изградена мрежа с определени показатели. Тези „бели зони“ представляваха 59 общински територии с техните населени места. Чрез схемата следваше да бъде изградена критична, сигурна, безопасна и надеждна публична

инфраструктура като предпоставка за осигуряване на високо качество на живот и нови възможности за икономическо и социално развитие на целевите райони.

Компонент „Цифрова свързаност“ от Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) цели изграждането на модерна и сигурна цифрова инфраструктура и преодоляване на териториалните дисбаланси, свързани с разпространението на широколентовия достъп.

Министерството на транспорта и съобщенията (МТС), съвместно с Изпълнителна агенция „Инфраструктура на електронното управление“ (ИА ИЕУ) съгласно Постановление № 333 на Министерския съвет от 20 октомври 2022 г. за изменение на Постановление № 157 от 07 юли 2022 г. за определяне на органите и структурите, отговорни за изпълнението на Плана за възстановяване и устойчивост на Република България, отговарят за изпълнението на инвестиция „Широкомащабно разгръщане на цифрова инфраструктура на територията на България“ от НПВУ. Проектното предложение включва следните дейности:

- Дейност 1 – Развитие на държавната опорна мрежа чрез увеличаване на преносния ѝ капацитет и осигуряване на свързаност до всички общински центрове;
- Дейност 2 – Подобряване на свързаността на периферните слаборазвит и селски райони и разгръщане на мрежи с много голям капацитет (ММГК);
- Дейност 3 – Информация и комуникация.

Дейност 1 цели разширяване на географското покритие на оптичната мрежа, така че да бъдат свързани всички общински центрове, включително надграждане на техническата сградна инфраструктура в съществуващите точки и изграждане на нови надеждни точки за достъп; осигуряване на последно поколение активно оборудване във всички слоеве на мрежата и за всички локации, и драстично увеличаване на капацитета на мрежата с цел предоставяне на адекватни и качествени услуги за потребителите; осигуряване на защитена свързаност и „чиста тръба“ Интернет с DDoS защита за нуждите на електронното управление и доставчиците на обществени услуги и услуги от общ икономически интерес; осигуряване на възможности за предоставяне на свободен капацитет на мрежови оператори в „бели зони“, в които има идентифициран „пазарен провал“ и нормативно регламентиране на услугите за крайни потребители от публичния сектор и потребители на едро на преносни услуги на Единната електронна съобщителна мрежа (ЕЕСМ), въвеждане на правила за отворен достъп и др.

Оптичната свързаност, изградена по тази дейност, ще се използва за разширяване на географския обхват и оптичния капацитет на ЕЕСМ за свързване на общински центрове. При проектирането на разширението на оптичната кабелна мрежа ще бъдат отчетени всички възможности за използване на вече изградени тръбни трасета и/или готови оптични кабелни трасета, собственост на други организации, както и трасета и оптични кабели изградени от мрежови оператори и оператори на електронни съобщителни мрежи, с оглед да се избегне дублиране на трасета, освен ако това не би довело до по-висока резервираност. Всички нови трасета ще се изградят с оглед на възможностите за използването им от публичния и частния сектор (в „бели зони“), като тръбните и оптичните капацитети ще бъдат съобразени с населените места и индустриалните обекти по съответните трасета, както и с нуждите и бъдещия потенциал за развитие на районите, през които преминават, така че след преценка по целесъобразност, да могат да бъдат отклонявани оптични влакна в междинни точки на трасетата.

По целесъобразност, в населените места, през които преминават новите оптични трасета, ще бъдат отклонявани между 2 и 8 оптични влакна, за да се осигури бъдеща възможност за изграждане на възли за достъп до пасивна инфраструктура и да се постигне синергия с Дейност 2 по проекта. Мрежата ще улесни подобряването на процесите на електронното управление, като същевременно предоставя повече възможности за преодоляване на цифровото разделение чрез осигуряване на равен достъп до цифрови услуги. Освен това модернизиранията мрежа ще осигури свързаност на Мрежата за обществена безопасност, защита на населението и реакция при бедствия (PPDR), чрез свързване на максимален брой обекти в общините. Резултатите от тази намеса ще подобрят и обмена на данни между гражданите, предприятията и административните органи.

Дейност 2 цели да подпомогне разгръщането на мрежи с много голям капацитет (ММГК), свързващи общински центрове с по-слабонаселени и отдалечени селски райони, в които вече има изградени мрежи за достъп и/или обхващане на изградени кули на мобилни оператори с оптична свързаност, която би осигурила необходимия капацитет за мрежи за пренос (мобилен „backhaul“) за 5G мобилна свързаност, ако това е по-ефективен начин за осигуряване на покритие до крайния абонат. Както е посочено в Актуализирания национален план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение „Свързана България“, съществуват много региони, които нямат връзка с FTTH (Fiber to the Home) мрежи. Постигането на целите на гигабитовото общество няма да бъде възможно без инвестиции в ММГК. Наличните средства ще бъдат насочени към изграждане на преносни оптични ММГК за достъп в районите, където в следващите 3 години или до крайния период на интервенцията, не се предвижда изграждането на такива. Като приоритет ще се преизползва в максимална степен наличната инфраструктура, изградена от организации от публичния и частния сектор, включително и тази по Дейност 1. Този подход ще позволи по-ефективното и ефикасно разходване на инвестиционния ресурс и ще позволи по-голям финансов ресурс да бъде достъпен за операторите надолу по веригата, които да изградят свързаност до крайните потребители чрез подходящи технологии за ММГК. В допълнение към изграждането на преносни оптични мрежи ще бъде финансирано и подпомагано изграждането на съоръжения за разполагане на високоскоростна мобилна свързаност в райони с недостатъчно обслужване, където този подход може да осигури по-голямо въздействие и по-висока ефективност и ефикасност на направените инвестиции. Подпомогнатите оператори по Дейност 2 ще бъдат задължени да управляват изградените мрежи като неутрална инфраструктура и да я предоставят на други оператори по условията за достъп на едро до физическа инфраструктура. По отношение на интервенциите в мобилни мрежи, ще бъде регламентиран отворен достъп за всички лицензирани мобилни оператори, които биха имали пазарен интерес да осигурят високоскоростно мобилно покритие.

Съгласно проектния фиш за Дейност 1 е предвидено изграждане на свръхвисокоскоростна свързаност за публични институции на определен брой места. Съгласно Приложението към Решението за изпълнение на Съвета от 28 април 2022 г. за одобряване на Оценката на Плана за възстановяване и устойчивост на България е предвидено свободният капацитет на изградената инфраструктура да бъде предложен като достъп на едро за доставчици на интернет, за да свържат своите локално изградени

мрежи с мрежите за пренос (backhaul). В допълнение, съгласно ключов етап C7.R3: Създаване на благоприятна инвестиционна среда е предвидено при изграждане на проекти с публични средства, свободна HDPE тръба да се разполага за нуждите на допълнителна оптична инфраструктура от търговски оператори.

Следва да се отбележи, че използването на новоизградената инфраструктура ще има следните основни елементи:

- Ексклузивно използване от страна на публичните институции за т.нар. „самодоставка“, т.е. за осъществяване на основните им публични функции, свързани с целите на цифровото управление и улесняване предоставянето на цифрови услуги от институциите на населението;

- Свързаност на едро от страна на оператора(ите) на новоизградената инфраструктура за доставчици на интернет с цел предоставяне на високоскоростни интернет услуги с високо качество за населението и за подобряване на конкурентните условия на пазара на интернет услуги в регионите на интервенция;

- Допълнително разгръщане на оптична инфраструктура в свободните тръби, което ще създаде условия за конкурентна среда за операторите и съответно по-достъпни услуги за крайните потребители

Залагането на изискването за достъп на едро до ЕЕСМ ще постави сериозни въпроси относно спазването на мерките за защита на конкуренцията, ако се реализира разгръщане на инфраструктура, паралелно с вече съществуващите. В допълнение следва да се отбележи, че ЕЕСМ е част от мерките за „обществена сигурност“ по смисъла на член 52 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) и съгласно тълкуването на тази концепция от Съда обхваща както вътрешната, така и външната сигурност на дадена държава членка, както и въпросите, свързани с обществената безопасност. Това изключва възможността за представяне на стандартен SLA, който да се предлага на комерсиалните оператори. Това по никакъв начин не отменя задълженията по смисъла на Решение № 558 на Министерския съвет от 6 август 2020 г. (РМС 558), но прецизира подхода за изпълнение и регламентира възможностите за използване на капацитета на държавната мрежа, като се прилагат разпоредбите на Директива 2014/61/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. относно мерките за намаляване на разходите за разгръщане на високоскоростни електронни съобщителни мрежи.

Дейностите по проект „Широкомашабно разгръщане на цифрова инфраструктура на територията на България“ от НПВУ представляват изграждане на широколентова инфраструктура до общински центрове при спазване на изискванията на Съобщението относно преработените правила за държавна помощ за широколентови мрежи („Насоки за широколентов достъп“), което включва както изграждане на нова инфраструктура, така и използване на съществуващата пасивна такава с оглед изтегляне на оптични влакна. Действията по развитие на държавната опорна мрежа чрез увеличаване на нейния преносен капацитет и осигуряване на свързаност с всички общински центрове ще модернизират ЕЕСМ на публичната администрация и ще разширят мрежата до допълнителни 185 общински центъра; ще изградят сигурни, устойчиви на кибератаки комуникации и интернет със защита тип „чиста тръба“ за нуждите на правителството и националната сигурност и ще осигурят оптически преносен капацитет към общински центрове и селища в „бели зони“, където широколентовите услуги за гражданите и предприятията не са достъпни поради „неефективност на пазара“. Изпълнението на този проект ще даде възможност за достъп на доставчиците на услуги от обществен интерес до широколентов интернет и/или пренос на данни в точките за достъп, за да се предоставят електронни услуги на гражданите и предприятията, както и други образователни, социални и здравни услуги. Освен това, трябва да е възможно да се осигури скорост до 100 Gbps за конкретни потребители, като университети и

научноизследователски организации, които трябва да се свържат с Европейската научна мрежа GEANT и Националния суперкомпютърен център в София Хай Тек Парк.

В Насоките за широколентовия достъп се определят условията, при които държавната помощ, предоставена на държавите членки за разгръщане на широколентови мрежи и използване на наличните широколентови услуги, може да се счита за съвместима с единния пазар. Неефективност на пазара съществува, ако пазарите, оставени сами и без публична намеса, не успяват да доведат до ефикасни резултати за обществото.

Мярката отговаря на всички принципи за съвместимостта, описани в Насоките, включително цели от общ интерес, съществуване на неефективност на пазара, целесъобразност и стимулиращ ефект на мярката.

„Неефективност на пазара“ в България съществува, тъй като районите, които биха били обект на интервенция не представляват интерес за операторите, поради значителните инвестиции, които следва да извършат първоначално. Чрез изграждането на „средната миля“ ще бъде премахната сериозната инвестиционна бариера в тези райони, където липсва пазарен интерес, което ще стимулира местните доставчици на интернет да насочат своите усилия към инвестиции в технологични решения за „последната миля“. Областите на интервенция ще бъдат внимателно дефинирани след консултация с националния регулаторен орган – Комисия за регулиране на съобщенията.

За целите на инвестиция „Широкомасщабно разгръщане на цифрова инфраструктура на територията на България“ в област Цифрова свързаност от Стълб 3: Свързана България от Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) е извършено картографиране относно предлагането на широколентов достъп до интернет на територията на страната. Събраните данни представляват актуално картографиране на съществуващата частна и публична инфраструктура и качеството на обслужване при използване на стандартни показатели за „картографирането“ на широколентови мрежи, вкл. за потребностите на секторите, имащи специфични нужди. Картографирането и анализът на комуникационната свързаност и широколентовото покритие в страната са извършени с помощта на уеб ГИС приложение като са използвани данни от Единната информационна точка (ЕИТ), Комисията за регулиране на съобщенията (КРС) и телекомуникационните оператори, за да се определи кои географски райони ще бъдат обхванати от мярката за държавна помощ по проекта. Картографирането за фиксирани и мобилни мрежи е извършено съгласно подробните насоки за финансиране на широколентовата инфраструктура като част от Насоките на ЕС за прилагане на правилата за държавна помощ във връзка с бързото разгръщане на широколентови мрежи (2013/C25/01), които изрично реферират към Насоките на Органа на европейските регулатори в областта на електронните съобщения (ОЕРЕС/BEREG) за географските проучвания и разгръщането на мрежи.

С цел да се ограничи всяка възможност за нарушение на конкурентната среда, включването на отделните райони ще се извършва след широка консултация със заинтересованите страни. Ще се осигури подходяща публичност на основните характеристики на мярката и на списъка на целевите области чрез публикуване на няколко централни интернет страници на национално равнище, в т.ч. страницата на Министерството на транспорта и съобщенията, Единната информационна точка и др. В тази връзка е поискано становище по въпроса и от Комисията за защита на конкуренцията.

Във връзка с посочените обстоятелства и предвид препоръките от Европейската комисия при реализиране на подобни инвестиционни инициативи с прилагане на държавна помощ да бъде отразено и становището на националния регулаторен орган, както и на институциите, отговорни за съблюдаване на конкурентната среда, моля да

представите Вашето становище относно планираната инвестиционна инициатива във възможно най-кратък за Вас срок, което би подпомогнало своевременната подготовка на съответните отговори към институциите на Европейската комисия.

С уважение,

X

Георги Гвоздейков

Министър на транспорта и съобщенията